

مقاله نویسی آسان و کاربردی

تهیه و تألیف: علی صادقی

هر گونه کپی برداری مورد رضایت مؤلف نبوده و پیگرد قانونی دارد.

هر چند اصول کار را آموزش دیده باشیم اما باز هم نمی‌توان موفق بود. یکی از قالب‌های تحقیق، مقاله است.

مقاله در لغت فارسی به معنی "سخن، گفتار و بخش یا فصلی از کتاب" به کار رفته است.

کتاب حاضر با این رویکرد تدوین شده است که مشخصه‌های عمده مقاله‌نویسی را به صورت آسان و کاربردی تشریح می‌نماید.

بخش اول این کتاب به اجزاء مقاله‌نویسی اختصاص داده شده است که در ضمن آن مراحل مقاله‌نویسی به همراه ارائه نمونه تشریح شده است. **بخش دوم** کتاب، پیرامون ارجاع‌دهی و شیوه آن تنظیم شده و در آن، شیوه ارجاع به کتاب، مقاله، پایان‌نامه، نشریه و... ذکر شده است. **بخش سوم** به اصطلاحات و مفاهیم پرکاربرد پژوهشی اختصاص داده شده که طی آن به برخی از مفاهیم پرکاربرد در پژوهش پرداخته می‌شود. سرانجام اینکه **بخش چهارم** و پایانی کتاب به ذکر ۱۳ نکته کاربردی نگارش (type) متن پژوهش در وُرد پرداخته شده است.

تذکر این نکته لازم است که کتاب حاضر برای تعلیم اصول اولیه مقاله‌نویسی است که پس از یادگیری آن، شایسته است تا اقدام به یک پژوهش عملی و واقعی نمود که البته أخذ مشاوره و راهنمایی از اساتید روش تحقیق نیز لازم است. همچنین در این کتاب برای یادگیری بهتر و اساساً یادگیری راحت‌تر، نمونه فعالیت‌هایی ارائه شده است تا با مشاهده آن‌ها فهم مطالب راحت‌تر شود. نوشتار حاضر متناسب افرادی است که می‌خواهند تازه وارد دنیای مقاله‌نویسی شوند، إن شاء الله مورد رضای الهی واقع شود و بتوان با

مطالبی که در این کتاب از نگاه شما خواننده عزیز می‌گذرد، بستری در زمینه رشد کیفی و کمی مقاله‌نویسی ایجاد نمایم.

بر خود لازم می‌دانم از استاد بزرگوارم، حجة‌الإسلام و المسلمین مرتضی‌محدثی (زید عزه)؛ مدیریت محترم مدرسه علمیه امام جعفر صادق (علیه السلام) شهرستان تایباد، تشکر ویژه داشته باشم که با حمایت‌های ویژه و فضا دادن به معاونت پژوهش مدرسه در انگیزه نگارش این کتاب، نقش به‌سزایی را داشته‌اند. همچنین از همسر عزیزم تشکر می‌کنم که با ایجاد محیط سرشار از آرامش، سلامت و آسایش، نقش به‌سزایی در به سرانجام رساندن کتاب داشته‌اند.

در پایان از تمامی اساتید عزیز درخواست می‌کنم تا برای غنای بیشتر این کتاب، نقطه نظرات خود را برای بنده ارسال نمایند.

پُل‌های ارتباطی

1. پیام‌رسان ایتا به شناسه [@Alisadeghi_ir](https://www.alisadeghi.ir)

2. رایانامه: [@montazer2122@yahoo.com](mailto:montazer2122@yahoo.com)

پیشنهاد می‌شود به کانال پژوهش‌یار در پیام‌رسان ایتا به نشانی

[@pajouheshyar](https://www.pajouheshyar.com) و تارنما پژوهش‌یار به نشانی [pajouheshyar.com](https://www.pajouheshyar.com)

مراجعه و همچنین از نرم‌افزار تلفن همراه پژوهش‌یار؛ اولین بستر جامع

پژوهشی دیدن فرمایید.

دریافت نرم‌افزار پژوهش‌یار

اولین بستر جامع پژوهشی

پیشینه علمی نویسنده

و من الله التوفیق

محرم ۱۴۴۶

علی صادقی

WWW.PAJOUHESHYAR.COM

فهرست مطالب

مقدمه نویسنده..... ۵

بخش اول: اجزای مقاله

- مبحث اول: مسئله‌یابی و انتخاب عنوان..... ۱۵
- ۱- ویژگی‌های مسئله..... ۱۷
- ۲- نکات لازم در عنوان مقاله..... ۲۰
- ۳- روش تولید مسئله..... ۲۱
- ۴- نمونه تولید مسئله (نمونه مسئله فقهی)..... ۲۴
- ۵ هوش مصنوعی تبدیل آئی موضوع به مسئله..... ۲۶
- ۶- راه‌های دستیابی به مسئله پژوهشی..... ۲۶
- ۷-منبع‌یابی و منبع‌گزینی..... ۲۶
- ۱-منبع‌یابی..... ۲۶
- ۲-منبع‌گزینی..... ۲۷
- ۳- کجا جست و جو کنیم..... ۲۷
- الف. منابع نوشتاری..... ۲۷
- نسخه فیزیکی..... ۲۷
- کتاب‌شناسی‌ها..... ۲۷
- پایان‌نامه‌شناسی‌ها..... ۲۸
- بایگانی پایان‌نامه‌های کلامی، فقهی و..... ۲۸
- مقاله‌شناسی‌ها..... ۲۸

- ۲۸..... بایگانی مقالات کلامی، فقهی و ...
- ۲۸..... فرهنگ نامه‌ها و دائرةالمعارف‌ها
- ۲۸..... ب. منابع الکترونیکی
- ۲۸..... ۱. کتابخانه‌های کشور
- ۲۸..... ۲. گنج ایران داک (پایگاه اطلاعات علمی ایران)
- ۲۹..... ۳. پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه
- ۲۹..... ۴. تارنما Sid پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی
- ۲۹..... ۵. مگیران
- ۲۹..... ۶. نور مگز
- ۲۹..... ب. نرم‌افزارهای علمی مرتبط (مهم‌ترین نرم‌افزارهای علمی)
- ۲۹..... الف. علوم عقلی، فلسفه و کلام و عرفان
- ۲۹..... ۱. کتابخانه حکمت اسلامی
- ۲۹..... ۲. نورالحکمه ۳
- ۲۹..... ۳. عرفان ۳
- ۲۹..... ۴. کتابخانه کلام اسلامی
- ۳۰..... ب. زبان و ادبیات عرب
- ۳۰..... ۱. قاموس النور ۲ (فرهنگ جامع زبان عربی است)
- ۳۰..... ۲. قواعد ادبیات عرب
- ۳۰..... پ. فقه و اخلاق اسلامی
- ۳۰..... ۱. جامع فقه اهل بیت
- ۳۰..... ۲. جامع اصول فقه
- ۳۰..... ۳. اخلاق اسلامی
- ۳۰..... ت. تفسیری و علوم قرآن
- ۳۰..... ۱. جامع التفاسیر
- ۳۰..... ۲. فرهنگ موضوعی تفاسیر
- ۳۰..... ۳. مشکاة الأنوار

- ث. احادیث و سیره معصومان (سلام الله عليهم) ۳۰
۱. جامع الأحادیث ۳۰
۲. مكتبة الأهل البيت ۳۰
۳. المكتبة الشاملة ۳۰
۴. سیره معصومان (سلام الله عليهم) ۳۰
۵. دانشنامه علوی (در مورد کتاب شریف نهج البلاغه است) ۳۰
- ج. رجال و تاریخ و تراجم و کتاب شناسی ۳۱
۱. درایة النور سند شناسی و رجال در سنده ۳۱
۲. رجال شیعه ۳۱
۳. نور السیره ۲ ..... ۳۱
۴. تراجم و کتاب شناسی ۳۱
- ۷-۴ منبع گزینی ۳۱
- ۷-۵ چرا منبع گزینی می کنیم ۳۱
۱. صرفه جویی زمانی در مراجعه به منابع ۳۱
۲. دسترسی آسان به اطلاعات مرتبط تحقیق ۳۱
۳. اطمینان از فراوانی منابع موضوع پژوهش و کسب آسودگی خاطر ۳۲
۴. اطمینان از وجود منبع جهت شروع پژوهش ۳۲
۵. آگاهی از کوشش های علمی گذشتگان و پرهیز کردن از دوباره کاری؛ ۳۲
۶. شناخت بیشتر از موضوع و ابعاد آن ۳۲
- ۷- منبع یابی و منبع گزینی ۳۳
۸. بارش سؤالات ذهنی ۳۲
- روش بارش سؤالات ذهنی (الگوی خورشیدی و الگوی سه جزئی) ۳۳
- مبحث دوم: چکیده نویسی ۳۵
- ۱- عناصر چکیده به صورت اجمالی ۳۵
- چکیده بی ساختار: ۳۶
- (یک نمونه از چکیده بدون ساختار) ۳۶

۳۷	چکیده ساختارمند.....
۳۸	یک نمونه از چکیده ساختارمند).....
۳۸	۲-در نگارش چکیده لازم است به نکات زیر توجه کنیم.....
۳۹	۳-کلید واژه.....
۴۰	مبحث سوم: مقدمه نویسی.....
۴۱	اصول نگارش مقدمه مقاله.....
۴۲	توصیه ما.....
۴۴	۱-فیش های تحقیقی.....
۴۴	مرحله اول.....
۴۵	مرحله دوم.....
۴۵	۲-تذکرات مهم در تنظیم متن اصلی.....
۴۸	عناصر نتیجه.....
۴۸	در نگارش نتیجه لازم است به نکات زیر توجه کنیم.....
۵۰	نمونه نتیجه گیری.....
۵۰	مبحث ششم: شیوه تنظیم منابع.....
۵۱	۱-فهرست کتاب ها.....
۵۲	۲-فهرست مقالات.....
۵۳	۳-تنظیم متن.....

بخش دوم: شیوه ارجاع دهی

۵۶	۱-شیوه ارجاع دهی به آیات و روایات.....
۵۷	۲-شیوه ارجاع دهی به کتاب.....
۵۹	۳-شیوه ارجاع دهی به مقالات.....
۵۹	۴-شیوه ارجاع دهی به پایان نامه.....
۵۹	در پاورقی.....
۵۹	در منابع.....
۶۰	۵-شیوه ارجاع دهی به نشریه.....

- ۶- شیوه ارجاع دهی به پایگاه اینترنتی ۶۰
- در پاورقی ۶۰
- در منابع ۶۰

بخش سوم: آشنایی با برخی از مفاهیم پُرکاربرد در مقاله‌نویسی

- ۱- تحقیق ۶۱
- ۲- روش علمی ۶۱
- ۳- تحقیقات بنیادی ۶۱
- ۴- تحقیقات کاربردی ۶۲
- ۵- تحقیقات علمی ۶۲
- ۶- تحقیقات تاریخی ۶۲
- ۷- منابع دست اول ۶۲
- ۸- منابع دست دوم ۶۳
- ۹- پردازش اطلاعات (تجزیه و تحلیل) ۶۳
- ۱۰- مسئله و موضوع ۶۳
- ۱۱- فرضیه ۶۳
- ۱۲- نظریه ۶۴
- ۱۳- مقاله ۶۴
- ۱۴- فیش برداری ۶۴
- نمونه فیش ۶۶
- پشت فیش: ۶۶
- نمونه فیش تکمیل شده: ۶۷
- ۱۵- سرقت علمی ۶۸
- ۱۶- خود سرقتی علمی (انتشار و ارسال چندگانه) ۶۹
- ۱۷- کپی برداری و نقل قول ۶۹
- نقل قول مستقیم ۷۰

۷۰..... نقل قول غیر مستقیم

۷۰..... نقل قول مکرر

بخش چهارم: ۱۳ نکته کاربردی نگارش (TYPE) در WORD (آموزش بر اساس

نسخه ۲۰۱۳ وُرد)

۷۲..... ۱-تنظیم فاصله متن از حاشیه ها

۷۲..... ۲-تنظیم زبان نوشتن اعداد (فارسی و انگلیسی)

۷۵..... ۳-وارد کردن شماره صفحات در وُرد و تغییر زبان آن ها به فارسی

۷۶..... ۴-نوشتن پاورقی (FOOTNOTE)

۷۹..... ۵-تغییر جهت خط جدا کننده پاورقی (FOOTNOTE)

۸۱..... ۶-نگارش اندیس بالا (SUPERScript) و اندیس پایین (SUBSCRIPT)

۸۱..... ۷-تنظیم فاصله بین خطوط (LINE SPACING)

۸۲..... ۸-نوشتن عنوان و زیر عنوان

۸۳..... ۹-درج فهرست مطالب

۸۸..... ۱۰-رفتن روی عنوان با کلیک بر روی فهرست

۸۸..... ۱۱-بهم نخوردن متن در وُرد هنگام کپی کردن یک شکل

۸۸..... ۱۲-تنظیم متن سطر (پاراگراف) در یک ستون

۸۹..... ۱۳-طریقه اعمال نیم فاصله

۸۹..... راه حل اول

۸۹..... راه حل دوم

۹۰..... توصیه پایانی

۹۲..... کتابنامه

بخش اول: اجزای مقاله

یک مقاله اصیل علمی شامل قسمت‌ها و بخش‌های است که در ادامه به صورت مجزا به ویژگی‌های هر یک می‌پردازیم و در پایان برای هر جزء مثال‌های کاربردی نیز ذکر خواهیم کرد.

مبحث اول: مسئله‌یابی و انتخاب عنوان

تعیین زاویه موضوع مقاله را می‌توان از ساده‌ترین تعاریف عنوان مقاله (همان مسئله پژوهشی) برشمرد. در تعریف مسئله به نوعی می‌توان

گفت که مسئله همان مشکل است.^۱ وقتی وضعیت کنونی خود را مورد توجه قرار دهیم و از طرفی نسبت به وضعیت مطلوب و ایده‌آل، شناخت اجمالی داشته باشیم در این لحظه پی خواهیم برد که وضعیت کنونی، وضعیت نامطلوبی است. اصطلاحاً این لحظه را لحظه مواجهه با مشکل می‌نامند خب حال در این وقت است که حسی در انسان ایجاد می‌شود که طبق آن به دنبال رفع مشکل و یافتن راه‌حل می‌رود. این حس همان احساس نیاز جهت رفع وضعیت فعلی و درمان مشکل است.

به عبارت دیگر می‌توان گفت که وقتی وضعیت فعلی خود را شناختیم و از طرف دیگر دانستیم که وضعیت ایده‌آل‌مان یا همان هدف‌مان چیست اما روش و مسیر رسیدن به هدف را نمی‌دانیم که به چه نحو به هدف برسیم و از وضعیت فعلی به وضعیت مطلوب (هدف) برسیم، در اصطلاح، ما با مشکل مواجه شده‌ایم.

به‌عنوان مثال، شخصی را فرض کنیم که علاقه به نویسندگی پیدا کرده، حال می‌خواهد شروع به نگارش متنی کند اما

---

۱. هر مشکلی، مسئله نیست. از باب سهولت یادگیری، مسئله را به مشکل تعبیر کرده‌ایم.

نمی‌داند از کجا و چگونه باید اقدام نماید. این شخص با مشکل «از کجا و چگونه» مواجه شده است.

اولین قدم برای نوشتن هر نوع مقاله پژوهشی خصوصاً مقالات متکی بر منابع مکتوب، پیدا کردن مسئله مقاله است. بر «یافتن مسئله» تأکید می‌کنیم نه انتخاب مسئله؛ چرا که روند کار شباهت بیشتری دارد به پیدا کردن شغل تا به انتخاب نوعی خوراکی در صورت غذای یک رستوران^۱.

۱- ویژگی‌های مسئله

۱. مهم باشد (برای مخاطبین علمی، دانستنش مهم باشد، یعنی تحقیق در موردش و دانستن درباره آن برای حل مشکل یا مشکلاتی مفید باشد).
۲. مجهول باشد (مجهولی که رفع آن ضرورت داشته باشد).
۳. مشکل باشد (هرمطلب مجهولی که ما بدان علم نداریم، مشکل نیست، مشکل به معنای گره است)
۴. محدود و جزئی باشد (فقط یک موضوع خیلی دقیق و باریک را شامل شود)
۵. نو و به‌درد بخور باشد (قبلاً کسی آن را به این شکل بیان نکرده است)؛ یعنی اینکه برای مخاطبین مقاله، دارای یک حرف جدیدی باشد (متضمن نوآوری باشد) اما این به تنهایی کافی نیست بلکه می‌بایست این نوآوری را مشخصاً تعیین نماییم.

مثلاً در مثال «بررسی میزان تاثیرات اعتیاد والدین بر سلامت روانی فرزندان»، نوآوری مقاله برای جایی که در زمینه بهداشت و سلامت روانی فرزندان است، می‌تواند این باشد که مقاله ما چندین عواقب اعتیاد به مواد را توضیح می‌دهد البته با این فرض که تا به حال این چنین تحقیقی به این شکل انجام نشده است. پس در این جا مقاله ما یک نوآوری دارد (پیام جدیدی دارد) علاوه بر این نیز این نوآوری، کارساز بوده است. مثلاً با ارائه آن می‌توان تأثیر چشمگیری در ترک اعتیاد به ویژه بر والدین گذاشت.

اساساً دلیل اینکه اقدام به نوشتن یک مقاله می‌کنیم این است که فکر می‌کنیم مقاله ما یک حرف تازه به درد به خور برای صاحب نظران یک رشته تخصصی دارد (نوآوری یعنی یا شیوه نو و یا حرف تازه به درد به خور)

البته باید به این نکته توجه کرد که قرار نیست این نوآوری گسترده باشد، چون این خود مانع از مقاله‌نویسی می‌شود؛ چرا که وقتی می‌بینیم حرف تازه‌مان خیلی کوتاه است، اقدام به تحقیق و پژوهش نمی‌کنیم تا آن را به اثبات برسانیم لذا صرفاً باید به قید پیامی جدید و کاربردی توجه کرد نه به حجم و تعداد این پیام‌ها.^۱

---

۱. مقصود از نوآوری برای نوآموزان مقاله نویسی همان شیوه نو و یا حرف تازه‌ای است در حد توان حال و آموزش ابتدائی آنها، نه آن نوآوری اصیل علمی.

تلاش اصلی محقق این است که حرف جدید (ادعای محقق، فرضیه محقق) را با روش‌های علمی به اثبات برساند. (خلق نظریه، رد نظریه، تعمیم نظریه موجود)

به صورت کلی، مقاله ما در دو جهت می‌تواند نوآوری داشته باشد:

الف. نوآوری نظری؛ یعنی اینکه مقاله ما به درک بهتر یک پدیده کمک کند. حالا با خلق یک نظریه و یا با رد یا تعمیم نظریات موجود؛

ب. نوآوری کاربردی؛ یعنی به حل یک مشکل عینی کمک کند. مثلاً یک روشی نو ارائه بدهیم که یک فعالیتی که ۶۰ روز زمان می‌برده حال با روش نو به ۴۰ روز کاهش یابد. یا اگر درمان و ترک فلان کار ۱۰ روز زمان می‌برد با پژوهش خود روشی نو ارائه دهیم که به ۷ روز کاهش یابد.

طبیعی است که مقالات هرچه به سمت مقالات کاربردی نزدیک می‌شوند اهمیت نوآوری کاربردی آن‌ها نیز بیشتر می‌شود.

۶. توصیه می‌شود موضوع و مسئله، مورد علاقه‌مان باشد (چون در اثنای کار با سختی‌هایی مواجه خواهیم شد لذا اگر موضوع و یا مسئله، مورد علاقه نباشد چه بسا تحقیق را ادامه نخواهیم داد)

*نکته مهم: مسئله پژوهش با عنوان پژوهش متفاوت است.

یکی از چالش‌برانگیزترین مراحل پژوهش، انتخاب مشکل و تبدیل آن به مسئله و در نهایت تعیین عنوان است.

تفاوت این سه در آن است که “مشکل” بیشتر جنبه ذهنی و انتزاعی دارد و به تعبیری، احساس ایجادشده در آن حوزه علمی است. وقتی مشکل از حالت ذهنی و احساسی تبدیل به حالتی عینی و واقع‌گرایانه می‌شود به مسئله تبدیل شده است.

و وقتی مسئله در قالب یک عبارت قابل بررسی و پژوهش مطرح می‌شود به آن “عنوان” می‌گویند.^۱

برای فهمیدن مسئله به مثالی نیازمندیم.^۲

فرض کنید چهار معلوم زیر را دارید

۱. محتوای وحی، دقیق، مهم و سنگین است؛

۲. پیامبران با شایستگی و توانمندی توانستند آن را دریافت و حمل کنند؛

۳. حیوانات به ویژه زنبور عسل، ادراک و توانمندی معرفتی ندارند؛

۴. درعین حال در قرآن واژه وحی برای این حیوان به کار رفته است.

اکنون با داشتن این اطلاعات و توجه به آنها و کنار هم گذاشتن آنها به این پرسش می‌رسیم:

مفهوم وحی به حیوانات در قرآن دقیقاً چیست.

چنان‌که ملاحظه می‌فرمایید هر مجهولی به چند معلوم وابسته است از

این رو همین مثال را می‌توان چنین خلاصه کرد

---

۱. اخگری، مرجع پژوهش، ص ۱۹

۲. اسلام‌پور کریمی، خودآموز مقدمات پژوهش، ص ۵۷

• وحی ← موضوع

• مفهوم شناسی وحی به حیوانات در قرآن کریم ← عنوان

• با توجه به سنگینی محتوای وحی و نبود علم و ادراک در

حیوانات، وحی به حیوانات چه مفهومی می‌تواند داشته باشد ← مسئله

۲- نکات لازم در عنوان مقاله

۱. زیاد طولانی و زیاد هم کوتاه نباشد (با توجه به اینکه حجم مقالات معمولاً حداکثر ۳۳ صفحه ذکر شده لذا عنوان نباید خیلی کلی و نباید خیلی جزئی باشد)؛

۲. عنوان مقاله باید محتوای اصلی مقاله را در یک خط بیان کند و بهتر است که تا حد امکان دقیق باشد؛

۳. نباید عنوان به شکل یک جمله کامل باشد. مثلاً نباید بگوییم «به دنبال بررسی پیامدهای ورود کودکان به فضای مجازی هستیم» زیرا فعل و فاعل جمله را می‌توانیم به راحتی حذف کنیم؛
۴. در برخی موارد می‌تواند به صورت سؤالی مطرح شود.

۳- روش تولید مسئله

جهت تولید مسئله می‌توانیم از الگوی سه جزئی زیر استفاده نماییم.

قبل از ارائه این روش لازم است بدانیم که هر موضوع بر چهار

بخش تقسیم می‌شود (موضوع کلی، موضوع عام، موضوع خاص و موضوع

أخص)

۱. موضوع کلی؛ به علمی که عنوان پژوهش ما تحت آن قرار می‌گیرد، گفته می‌شود.

۲. موضوع عام؛ به مبحثی که مربوط به علمی است که عنوان پژوهش ما تحت آن قرار می‌گیرد، گفته می‌شود.

۳. موضوع خاص؛ به زیر شاخصه مبحثی که مربوط به علمی است که عنوان پژوهش ما تحت آن قرار می‌گیرد، گفته می‌شود.

۴. موضوع اخص؛ به شاخصه پایین‌تر از موضوع خاص مبحثی که مربوط به علمی است که عنوان پژوهش ما تحت آن قرار می‌گیرد، گفته می‌شود.

مثال:

۱. علم کلام

۲. نبوت

۳. نبوت عامه

۴. بررسی نبوت عامه از منظر علمای معاصر و متأخر اهل سنت

*قید بررسی به قیودی گفته می‌شود که در انتهای عنوان پژوهش ما قرار دارند که نقش آن، ایجاد محدودیت بیشتر بر روی عنوان پژوهشی است.

مثال: چگونگی معاد انسان در آیات قرآن کریم از منظر علامه طباطبایی (رحمة الله علیه). در این مثال، «از منظر علامه طباطبایی (رحمة الله علیه) قید بررسی است.»

<p>قید بررسی (حیث محدود کننده بررسی)</p>	<p>موضوع خاص مورد بررسی (عناصر محدود کننده موضوع)</p>	<p>موضوع عام مورد بررسی (هسته مرکزی بررسی)</p>
<p>۱. از منظر فقیه یا فقیهان خاص (شهید اول، شهید ثانی، فقهای متأخر، فقهای متقدم، معاصر و...) ۲. از منظر متن یا متونی خاص (شروح لمعه، مکاسب فلان نویسنده و...) ۳. با تأکید بر منابع خاص (قرآن، دلائل عقلی و...) ۴. بررسی تطبیقی (فقه شیعه با فقه مذاهب عامه، فقه و حقوق و...) ۵. و...</p>	<p>۱. بررسی مفاد ۲. بررسی ادله ۳. بررسی تطبیقات ۴. بررسی آثار و لوازم ۵. و... *نکته: می توان دو یا چند موضوع جزئی را از یک موضوع کلی مورد بررسی قرار داد. مثلاً ادله و تطبیقات یک قاعده فقهی</p>	<p>۱. فرع فقهی ۲. قاعده فقهی ۳. و...</p>